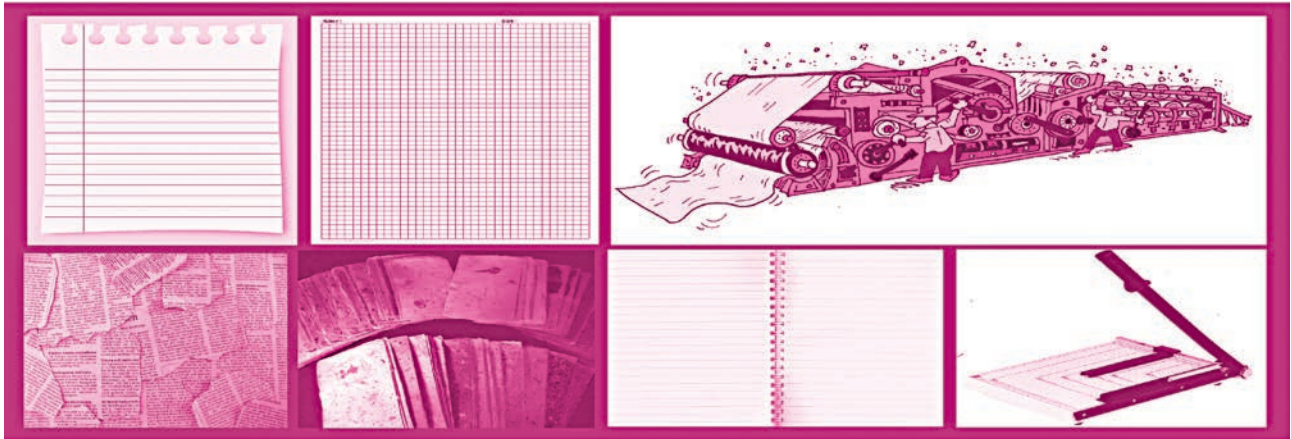

۸ - کاغذ جي ڪھاڻي

ٻڌو. پڙهو. لکو.

(ماسٽر ۽ شاگرد جي وچ ۾ گفتگو)

- ماسٽر - موهن! ٻڌاءِ ته تنهنجو هيءُ ڪتاب ڇا تي ڇپيل آهي؟
- موهن - کاغذ تي.
- ماسٽر - ڇڻو ڀلا، جڏهن کاغذ ڪونه هوندو هئا، تڏهن ماڻهو ڪتاب ڇا تي ڇپندا هئا؟
- موهن - سائين، مونکي خبر نه آهي. ڪرپا ڪري توهان ئي ٻڌايو.
- ماسٽر - جڏهن کاغذ ڪونه هوندو هئا، تڏهن ماڻهو سرن تي لکندا هئا.
- موهن - سرن تي! سرن تي ڪيئن لکندا هوندا؟
- ماسٽر - ڪڇين سرن تي کان جي ٽڪندي قلم سان لکندا هئا. لکڻ کانپوءِ سرن کي سڪائي ڪوري ۾ وجهي پڇاڻيندا هئا. اهڙيءَ طرح آڳاٽي زماني جا اٺيڪ ڪتاب، سرن تي لکيل هئا هت لڳا آهن.
- موهن - پر اهڙيءَ طرح لکڻ ۾ ته ڏاڍي دير لڳندي هوندي؟
- ماسٽر - ائين برابر آهي. تنهن کان پوءِ ماڻهو وڻ جي پنن تي ۽ کڻن تي يا ڇمڙي تي ڪتاب لکڻ لڳا.
- موهن - سائين، ڇا! وڻن جي پنن تي لکي سگهيو آهي؟
- ماسٽر - ڇو نه لکي سگهيو. آڳاٽي زماني ۾ ڪيترائي ڪتاب تازا پترن ۽ پوڄ پترن تي لکيل لڌا اٿائون.
- موهن - سائين! اهڙا ڪتاب ته جلد ڦاٽي پوندا هوندا؟
- ماسٽر - موهن، جيڪي چوين ٿو سو بلڪل نڪ آهي. هڪڙي ماڻهوءَ ڪچري ۽ ڪپڙي جي اڳڙين وغيره مان کاغذ بڻايو. اهو پوڄ - پتر کان وڌيڪ جتادار هو. تنهن کان پوءِ آهستي آهستي ماڻهو ترقي ڪندا ويا، گاهه ۽ بانس جي لٽي ٺاهي. ان مان کاغذ ٺاهڻ لڳا.
- موهن - اڄ ڪالھ اسان جا ڪتاب جيڪي ڇپجن ٿا، ڇا، انهن جو کاغذ هت سان ٺهيل آهي؟
- ماسٽر - نه موهن نه، اهو کاغذ ڪارخانن ۾ ٺهي ٿو. اڄ ڪالھ کاغذ مشينن جي وسيلي ٺهي ٿو.
- پارٽيشن ۾ کاغذ ٺاهڻ جا ڪيترائي ڪارخانا برپا ٿي ويا آهن.
- موهن - سائين، هاڻي ٻڌايو ته اڄ ڪالھ کاغذ ڪيئن ٺهي ٿو؟
- ماسٽر - پهريائين کاغذ جي ٽڪرن، ڪپڙن جي اڳڙين ۽ گاهه کي گهڙي انداز ۾ گڏ ڪري، انهن کي مشين جي وسيلي خوب ڪٽي، سنهو ڪري، انهن جي لٽي ٺاهيندا آهن. اها لٽي مشينن

جي وسيلي ويلٽن سان ويلجي چادرن جو روپ اختيار ڪندي آهي. هوا جا پکا انهن چادرن کي سڪائيندا ويندا آهن، جنهن ڪري انهن مان پاڻي صفا نڪري ويندو آهي ۽ آهڙيءَ طرح پاڻيءَ مان سڪائي ڪاغذ تيار ٿيندو آهي.

موهن - سائين، توهانجي مهرباني، توهان ڪاغذ ٺهڻ بابت تفصيلوار ڄاڻ ڏني آهي. اڄ مون ڪاغذ بابت گهڻو ڪجهه سکيو.

آپياس

سوال ۱:- هيٺين سوالن جا جواب هڪ جملي ۾ لکو:-

- (۱) ماسٽر موهن کان ڪهڙو سوال پڇيو؟
- (۲) پوڄ پترن کان ڪهڙو ڪاغذ وڌيڪ جڻاڌار آهي؟
- (۳) آڳاٽي زماني مان ڪهڙا ڪتاب لڌا ويا هئا؟
- (۴) جڏهن ڪاغذ ڪونه هوندا هئا ته ماڻهو ڇا ٿي لکندا هئا؟

سوال ۲:- هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جملن ۾ لکو:-

- (۱) آڳاٽي زماني ۾ ماڻهون سِرُن تي لکاوت ڪيئن ڪندا هئا؟
- (۲) ترقيءَ کان پوءِ ڪاغذ ڪيئن ٺاهيو ويو؟
- (۳) اڄ ڪالھ ڪاغذ ڪيئن ٿو ٺهي؟

سوال ۳:- هيٺين جا خال ڀريو:-

- (۱) جڏهن ڪاغذ ڪونه هوندا هئا، تڏهن ماڻهو ---- تي لکندا هئا.
- (۲) وڻن جي ----- تي لکي سگهيو آهي؟
- (۳) ڀارت ديش ۾ ڪاغذ ٺاهڻ جا ڪيترائي ----- برپا ٿي ويا آهن.
- (۴) اڄ ڪلھ ڪاغذ ----- جي وسيلي ٺهي ٿو.

سوال ۴:- ضد لکو:-

چڱو، برابر، دير، پورو، وڌيڪ، آهستي

سوال ۵:- هيٺين جا عدد بدلايو:-

ڪاغذ، مشين، ڪارخانو، ڪتاب، وڻ، سِرُون

سوال ۶:- هيٺين لفظن کي جملن ۾ ڪم آڻيو:-

(۱) آڳاٽي (۲) انيڪ (۳) ترقي (۴) ڪاغذ.

سوال ۷:- هيٺين جملن مان ضمير ڳولهي لکو:-

- (۱) توهان ڪاغذ ٺاهڻ بابت ڄاڻ ڏني.
- (۲) اُهو پوڄ - پتر کان وڌيڪ جڻاڌار هو.
- (۳) انهن جو ڪاغذ هٿ سان ٺهيل آهي.
- (۴) جيڪي تون چوين ٿو سو بلڪل نڪ آهي.

هدايت:- ماستر شاگردن کي کاغذ ٺاهڻ جي کارخاني ۾ وٺي ويندو ۽ کاغذ ٺهڻ جو طريقو ڏيکاريندو.
مشغولي:- ماستر ٻارن کي کاغذ جي آتم ڪٽا لکي اچڻ لاءِ چونڊو.

پورڪ آڀياس

(۱) کاغذ جا هيٺيون خاڪي ۾ گهٽ ۾ گهٽ ٽي ڪم لکو:-

روزاني زندگيءَ ۾	اسڪول ۾	کارخانن ۾	ٻيا ڪم
(۱)			
(۲)			
(۳)			

(۲) کاغذ جي ٻيڙي توهان کي ٺاهڻ ايندي آهي. اهڙي نموني جدا جدا کاغذ (اڇو ۽ رنگين) کڻي هيٺيون شيون ٺاهيو پنهنجي استاد، مائٽن، دوستن ۽ انٽرنيٽ جي مدد وٺي سگهو ٿا.

(۳) هيٺين جملن کي هاڪاري ۽ ناڪاري جملن ۾ ورهايو:-

- (۱) کاغذ ڪونه هوندو هئا.
- (۲) ماڻهو سرن تي لکندا هئا.
- (۳) سائين مونکي خبر نه آهي.
- (۴) اهو کاغذ کارخانن ۾ ٺهي ٿو.
- (۵) سرن تي ڪاٺ جي ٽڪنڊي قلم سان لکندا هئا.

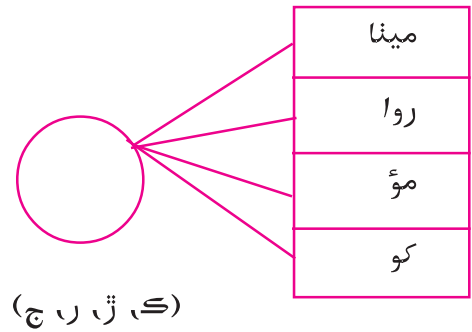
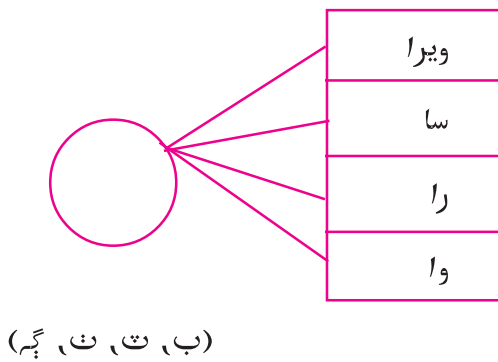
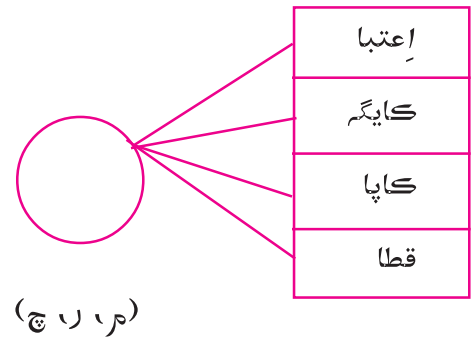
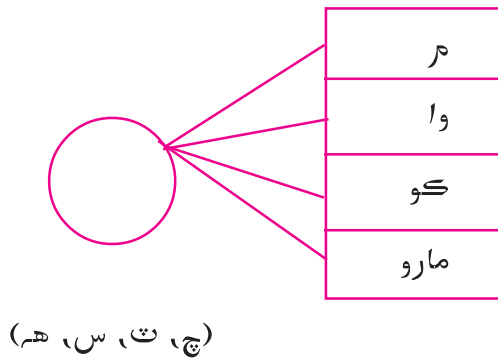
(۴) هيٺ ڏنل جملن ۾ ليڪ ڏنل فعلن کي بدلائي مناسب لفظ ڪم آڻي جملا وري لکو.

- (۱) اڄ ڪلهه کاغذ مشينن جي وسيلي ٺهي ٿو.
- (۲) ڪرپا ڪري توهان ٿي پڙايو.
- (۳) آڳاٽي زماني جا اٺيڪ ڪتاب سرن تي هٿ لڳا آهن.
- (۴) جيڪي چوين ٿو سو بلڪل نڪ.
- (۵) هوا جا پکا آهن چادرن کي سڪائيندا ويندا آهن.

(۵) گفتگو لکو:-
 ۱. پياڇي ۽ وارو ۽ گراهڪ
 ۲. وڻ ۽ انسان

پاڻ ڪريان - پاڻ سڪان

۱. هيٺ هر هڪ گروهه جي برتڪيت مان مناسب اکر ڳولهي لفظ تيار ڪريو.

۲. ڏنل لفظ سان لاڳاپو رکندڙ لفظ لکيو:-

